

Спеціалізованій вченій раді Д 61.051.07
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора філософії в галузі права, доцента

Дерев'янка Наталії Зеновійвни

на дисертацію Войцешука Вадима Валерійовича

«Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу:

порівняльний адміністративно-правовий аналіз законодавства

Литовської Республіки та України», поданої на здобуття наукового

ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 –

адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Реформування інституту адвокатури залишається пріоритетним напрямом діяльності держави. На сучасному етапі розвитку цей напрям зумовлений недосконалістю системи адвокатського самоврядування, проблемами забезпечення незалежності адвокатів, а також необхідністю модернізувати в умовах євроінтеграції інститут адвокатури. Влада має певні стратегічні цілі в цій сфері, однак вони не охоплюють усієї існуючої проблематики. Внаслідок цього, процес гальмується, а держава втрачає час. Посилення інтенсивності реформи адвокатури можливе лише за умов детального осмислення позитивного досвіду європейських країн та подальшої імплементації його в законодавство та практику. Литовська Республіка є однією з тих держав, яка підтримує Україну у її протистоянні агресору, а також має розвинену систему адвокатури. Досвід цієї країни без сумніву може бути корисним для нашої держави. З огляду на це, тема дисертаційного дослідження Войцешука Вадима Валерійовича є достатньо актуальним напрямком наукового пошуку.

Дисертація виконана відповідно до Пріоритетних напрямів фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права

Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, розділу II Національної стратегії у сфері прав людини, затверджена Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021.

Цінність творчого пошуку автора також полягає у тому, що дисертація виконана з урахуванням науково-теоретичних досліджень різних галузей юридичної науки, аналізу чинних нормативно-правових актів, які регулюють функціонування інституту адвокатури. Саме це й дозволило дисертанту сформулювати пропозиції щодо внесення змін і доповнень до чинного законодавства України у цій сфері.

Мета і завдання дослідження, їхня постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми дисертації. Об'єкт та предмет дослідження сформульовані достатньо чітко та зрозуміло, що і дозволило комплексно проаналізувати поставлену проблему, не виходячи за межі наукової спеціальності.

Ступінь обгрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, які сформульовані у дисертації. Гіпотезою дисертаційного дослідження є те, що на сучасному етапі інститут адвокатури вимагає реформування, і основою цього процесу має стати вивчення позитивного досвіду європейських країн. В рамках вирішення цієї проблеми запропоновано низку теоретичних положень, змін та доповнень до вітчизняного законодавства, спрямованих на розвиток теорії адміністративного права України. За методологічну основу дослідження взято системний підхід до визначення сучасного стану законодавства і практики адвокатської діяльності та адвокатського самоврядування.

Теоретичною базою дослідження стали роботи вітчизняних і зарубіжних науковців, в яких викладені фундаментальні положення про розбудову та функціонування інституту адвокатури в Україні та Литовській Республіці. Під час дослідження, також були використані і праці відомих теоретиків права, а також визнаних учених-адміністративістів, які надали дослідженню комплексності, достовірності та об'єктивності.

Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації є достатньо обґрунтованими, з точки зору логіки та методології наукового дослідження. Їхньому отриманню передувала значна робота з аналізу нормативних актів, вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, зокрема законодавство Литовської Республіки. Високий ступінь вірогідності та наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу літературних джерел, узагальнених практичних матеріалів й відповідних наукових методів. Це дозволило дисертанту сформулювати низку важливих наукових положень, пропозицій, висновків та рекомендацій.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів дослідження, наукових оцінок, пропозицій і рекомендацій, теоретичних узагальнень та висновків, які складають основний зміст дисертаційної роботи Войцешука Вадима Валерійовича, в значній мірі зумовлюється актуальністю обраної теми та вдалим напрямом дослідження. Дійсно, рецензована наукова робота є комплексним порівняльно-правовим дослідженням інституту адвокатури в Україні та Литовській Республіці. У дисертації порушені не досліджені раніше наукові і практичні задачі, розв'язання яких дозволило одержати цікаві з наукової точки зору результати і сформулювати чимало авторських пропозицій та класифікацій. З урахуванням цього, можна стверджувати, що новизна дисертаційного дослідження проявляється як у самому підході до досліджуваних питань, так і в запропонованому розв'язанні важливих наукових проблем.

У **першому розділі** дослідження автор здійснює порівняльний аналіз нормативно-правового визначення права на правову допомогу в Україні та Литовській Республіці. Цей розділ є своєрідним фундаментом подальшого наукового осмислення структури адвокатського самоврядування та правового статусу адвоката в означених державах

У цьому розділі здобувач досить вдало відзначає, що право на правову допомогу може розглядатися одночасно в двох вимірах: по-перше, як

самостійне право, а по-друге – як гарантія реалізації інших конституційних прав.

Досить позитивно сприймається думка автора стосовно того, що право на судовий захист та право на правову допомогу перебувають у взаємозалежності та виступають як взаємообумовлені категорії, розкриваючи при цьому унікальність їхньої конституційно-правової природи.

У **другому розділі** дисертації автор досліджує підходи до регламентації правового статусу адвоката в законодавстві України та Литви.

На позитивну оцінку заслуговує думка автора стосовно того, що правовий статус адвоката, окрім визначення комплексу прав і обов'язків, окреслює професійне середовище, яке увібрало в себе повну інформацію про традиції, цінності та принципи адвокатської діяльності, і безпосередньо впливає на адвокатів, які в ньому перебувають та здійснюють свою професійну діяльність.

Так само позитивно сприймається думка автора відносно того, що право на судовий захист та право на правову допомогу перебувають у взаємозалежності та виступають як взаємообумовлені категорії, розкриваючи при цьому унікальність їхньої конституційно-правової природи.

У **третьому розділі** дослідження автор детально характеризує та порівнює систему адвокатського самоврядування в Україні та Литовській Республіці.

На позитивну оцінку заслуговує систематизація автором наступних завдань адвокатського самоврядування: серед ключових завдань адвокатського самоврядування в Україні є: 1) формування засад взаємодії адвокатури з органами влади та місцевого самоврядування, а також судовими і правоохоронними органами; 2) санкціонування діяльності адвокатів через надання відповідного свідоцтва, що має значення для отримувачів правової допомоги; 3) реалізація представницької функції як на рівні держави, так і на рівні міжнародних організацій.

Автор доволі вдало аргументує, що охоронна функція адвокатського

самоврядування в Україні має два виміри: перший пов'язаний із виявленням протидією випадків порушення прав адвокатів, а другий – з участю у формуванні державної політики у сфері захисту прав адвокатів. При чому, перший вимір пов'язаний з деліктними правовідносинами, коли вже є факт порушення прав адвоката, а другий вимір – з превентивною діяльністю на рівні держави, метою якої є попередження протиправної поведінки.

У четвертому розділі автор узагальнює перспективні напрями впровадження в Україні позитивного досвіду Литви у сфері розбудови інституту адвокатури.

Слід підтримати автора стосовно того, що впровадження міжнародних правових стандартів має принципове значення, адже через імплементацію держава вирішує наступні важливі завдання: уніфікація системи правової допомоги з європейськими правилами; запозичення позитивного досвіду; створення умов для діяльності українських адвокатів за кордоном.

На позитивну оцінку також заслуговує наступне визначення поняття «імплементація», яке пропонує автор: сукупність правових засобів та способів наближення вітчизняного законодавства та практики адвокатської діяльності до міжнародних стандартів через впровадження позитивного досвіду нормативно-правового регулювання та управління інститутом адвокатури.

Практична і теоретична значущість результатів дисертаційного дослідження. У роботі Войцешука Вадима Валерійовича сформульовано важливі для науки адміністративного права теоретичні висновки й практичні рекомендації. Вони можуть бути використані у правотворчій і правозастосовній діяльності, а також у навчальному процесі.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Оцінюючи, в цілому позитивно дисертацію Войцешука Вадима Валерійовича, слід зазначити, що деякі її положення є спірними та потребують додаткової аргументації.

1. На сторінці 71 дисертації автор зазначає, що в правовому статусі адвоката присутня певна розпорядча складова при тому, що сам адвокат не є суб'єктом владних повноважень. Вбачається, що ця теза автора вимагає додаткової аргументації.

2. Досліджуючи досвід Литовської Республіки у сфері розбудови адвокатури, автор чомусь не надав належної уваги законодавству інших країн, а зосередився виключно на законодавстві і не аналізує практику діяльності адвокатів в Литві.

3. На сторінці 164 дисертації автор систематизує виклики для процесу імплементації позитивного досвіду Литовської Республіки у сфері розбудови інституту адвокатури в Україні. Необхідно уточнити як ці виклики можуть впливати на процес запозичення відповідного позитивного досвіду.

Викладені зауваження переважно мають дискусійний характер і тому суттєво не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи. Вони викликані інтересом до цього дослідження, новизною та актуальністю питань, що підняті автором. Наявність таких дискусійних питань є свідченням творчого характеру роботи та спроби вирішення теоретично складних і практично важливих проблем, що мають суттєве значення для науки адміністративного права. Розроблені в дисертації ідеї можуть бути базою для подальшого плідного дослідження теми.

Висновок щодо рецензованого дослідження. Загальний аналіз роботи свідчить про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність і високий науковий рівень, теоретичне й практичне значення. Автореферат дисертації відповідає змісту дисертації й повністю відображає основні положення та результати дослідження. Дисертацію оформлено відповідно до вимог встановлених Міністерством освіти і науки України.

На підставі викладеного вище можна зробити висновок, що дисертація «Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльний адміністративно-правовий аналіз законодавства Литовської Республіки та України» є самостійним, цілісним, завершеним, комплексним науковим

дослідженням, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, запропоновано нове вирішення наукової проблеми, що полягає в комплексному аналізі стану та визначенні перспектив розвитку означеної системи переводу в Україні. Робота відповідає вимогам, які закріплені у п. п. 9, 10, 12-13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, які висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор – Войцешук Вадим Валерійович – на основі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

**доктор філософії в галузі права, доцент,
завідувач кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного**

університету імені академіка Степана Дем'янчука **Н.З. Дерев'янко**

